

POSUDEK MAGISTERSKÉ PRÁCE

Roman Fojta:

Mise NATO a OBSE na Balkáně po pádu železné opony

Předložená práce se zabývá operacemi NATO a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě v kontextu konfliktů na Balkáně (především v souvislosti s rozpadem Jugoslávie) v 90. letech 20. století. Srovnání činnosti těchto dvou organizací je velmi zajímavé, byť zejména v případě NATO nejde o problém, o němž by se nevedla intenzivní odborná debata. Vymezení tématu nicméně zcela odpovídá rozsahu diplomové práce. Autor vytyčuje jako hlavní výzkumnou otázku problém úspěšnosti těchto zásahů, kterou posuzuje z hlediska přijatých institucionálních změn a jejich vlivu na ukončení probíhajících, resp. prevenci hrozících konfliktů. Na otázky položené v úvodu autor v závěru dává přesvědčivou odpověď, beroucí v úvahu rozdílnou povahu obou zkoumaných organizací. Jako podnět k úvaze dávám připomínku, že autor mohl přesněji formulovat metodologii zpracování práce, zejména s ohledem na její komparativní aspekt, který považuji za poněkud opomenutý. Stejně tak pokládám částečně za promarněnou příležitost skutečnost, že autor nenavázal svou empirickou analýzu výrazněji na teoretické debaty, které vyvolaly změny bezpečnostního prostředí v 90. letech, o nichž se v úvodu zmiňuje (proměna chápání suverenity a teritoriality, změna vlastního konceptu bezpečnosti atd.).

Struktura práce má dvě základní části: První představuje institucionální a doktrinální změny, k nimž NATO a OBSE přistoupily po skončení studené války, a je do značné míry popisná. Druhá, delší část se soustředí na vlastní působení těchto organizací na Balkáně a její zaměření je výrazně analytičtější. Rozbor předností a nedostatků obou aktérů, důvodů jejich chování, stejně jako prokázání jejich efektivity ve vztahu k jednotlivým částem konfliktního cyklu (OBSE jako účinný aktér zejména v případě prevence a post-konfliktní rekonstrukce, NATO jako aktér soustředící se primárně na vojenský *conflict management*) působí přesvědčivě. Autor své závěry opírá o úctyhodnou škálu použitých zdrojů, na něž v textu hojně (a korektně) odkazuje a využívá je ke své argumentaci.

Pochválit je třeba i jazyk práci, který má velmi vysoký standard, vyznačující se pregnanťními formulacemi, udržením nestranného přístupu ke zkoumaným událostem a přitom vysokou mírou čtenářské přístupnosti.

Kromě výše uvedených koncepčních poznámek nelze mít k práci žádné podstatné výhrady, jen několik dílčích připomínek:

- Tvzení, že Strategická koncepce NATO z roku 1999 nezmiňuje terorismus jako bezpečnostní hrozbu (s. 20), je nepřesné. Terorismus sice není uveden jako jedna z hlavních hrozeb, nicméně v článku 24 je zmíněn jako jeden z faktorů, na něž musí být Aliance připravena adekvátně reagovat.
- Charakteristika NATO jako organizace kolektivní bezpečnosti (s. 18, 21) je problematická. Kolektivní bezpečnost v klasickém pojetí se týká vztahů *mezi* členy organizace (např. OSN nebo dříve Společnosti národů) a záruk, jež si

navzájem poskytují. Naopak vývoj NATO v 90. letech jednoznačně směřoval k zásahům mimo vlastní území, a tedy v *nečlenských* státech. Označení NATO za organizaci kolektivní bezpečnosti vychází z chápání vnějších zásahů jako akcí zaměřených nikoliv pouze na vlastní bezpečnost, ale na bezpečnost širšího regionu. Proti tomu lze ale postavit hypotézu, že i akcemi v 90. letech zajišťovalo NATO primárně bezpečnost svých členů, a to proti faktorům, které byly nově definovány jako bezpečnostní hrozby (regionální konflikty, nekontrolovaná migrace atd.). Stabilita či bezpečnost širšího regionu by poté byla jen vedlejším dopadem (parafrází by se dalo říci *collateral benefit*) obrany zájmů členských států NATO.

- Překlad *Security Cooperation Activities* jako „Bezpečnostní kooperativní aktivity“ (s. 51) působí velice šroubovaně, snad by bylo vhodnější přeložit tento termín jako „Aktivity bezpečnostní spolupráce“.

Shrnou-li, posuzovaná práce je velice pečlivě zpracovaným textem, který se analyticky vyrovnává s položenými otázkami a jehož závěry jsou vzhledem ke způsobu zpracování velmi přesvědčivé. Navrhuji proto hodnotit práci jako **výbornou**, očekávám ale, že se autor během obhajoby vyjádří k výše uvedeným připomínkám.

V Praze dne 20. 6. 2006